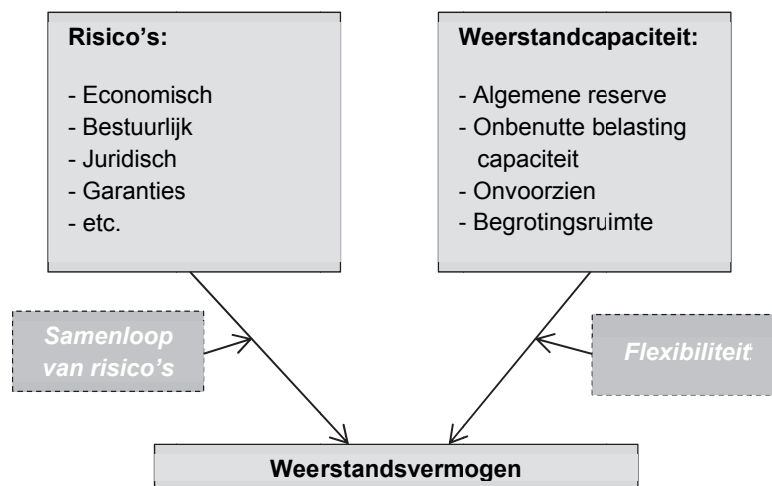

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

2.1 Inleiding

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente Epe om structurele en niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen om de taken te kunnen voortzetten. Hiertoe wordt in deze paragraaf de relatie gelegd tussen de weerstandscapaciteit (de middelen die de gemeente in staat stellen om financiële tegenvallers op te vangen) en de aanwezige risico's. Op welke manier de gemeente risico's beheerst wordt vastgelegd in het risicomangement.

Schematisch ziet dat er als volgt uit:

2.2 Beleidskaders

De mate waarin de aanwezige weerstandscapaciteit als voldoende kan worden beschouwd, is afhankelijk van de wijze waarop de gemeente wil omgaan met de aanwezige risico's. Deze beheersing van risico's wordt vastgelegd in het risicomangement. Risicomangement wordt gedefinieerd als het identificeren en kwantificeren van risico's en het bepalen van activiteiten die de kans van optreden en/of de gevolgen van risico's beheersbaar houdt of maakt. De beheersing van de risico's is een integraal onderdeel van de bedrijfsvoering van de gemeente.

De gemeente Epe voert een risicomijdend en solide financieel beleid. Dit komt onder meer tot uitdrukking in de wijze waarop met risico's wordt omgegaan. Voor een nadere uiteenzetting van het financieel beleid, risico's en berekeningswijzen wordt verwezen naar de ter inzage liggende stukken.

Met betrekking tot de risico's is een risicokaart ontwikkeld waarin de risico's worden weergegeven op de dimensies Effect en Kans. Deze risicokaart is weergegeven in paragraaf 2.4.

2.3 Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die de gemeente in staat stelt om financiële tegenvallers op te vangen. Onder deze middelen worden verstaan de algemene reserve, de onbenutte belastingcapaciteit op basis van de macronorm, de begrotingsruimte en het bedrag voor onvoorzien. Als we deze onderdelen omzetten in een tabel ontstaat het beeld op de volgende pagina:

Weerstandscapaciteit	Bedragen * € 1.000	2018
Algemene reserve		2.000
Onbenutte belastingcapaciteit o.b.v. macronorm		79
Begrotingsruimte		17
Onvoorzien		59
Totaal		2.155

De stand van de algemene reserve op 1 januari 2018 bedraagt € 4,6 miljoen. Het surplus boven de minimaal benodigde stand volgens de nota reserves en voorzieningen is ingezet in de deze begroting. Hiermee is € 2 miljoen in de algemene reserve beschikbaar voor de weerstandscapaciteit.

2.4 Risico's

De inventarisatie van risico's heeft als doel om de, op het moment van het opstellen van deze begroting, bekende risico's te benoemen en toe te lichten. Onder de risico's worden verstaan risico's die van materiële betekenis zijn in relatie tot de financiële positie van de gemeente. Voor zover risico's als concrete toekomstige financiële verplichtingen te kwantificeren zijn, zijn daarvoor (financiële) voorzieningen gevormd.

Het kwantificeren van risico's is lastig en in veel gevallen zullen de gemaakte keuzes arbitrair zijn. De risico's zijn in een risicokaart (zie volgende pagina) weergegeven waarbij het effect van de gebeurtenis op de financiële positie van de gemeente, is afgezet tegen de kans dat de gebeurtenis zich voordoet. Op basis van het solide financiële beleid van de gemeente worden voor de risico's waarbij het effect op de bedrijfsvoering groot is en de kans reëel tot groot is (de rode vlakken in de risicokaart) maatregelen genomen in de vorm van reserves of (structurele) stelposten in de begroting. De overige risico's (geel en groen) dienen opgevangen te worden in de weerstandscapaciteit.

EFFECT	GROOT ≥ € 150.000	- Borg/garant stelling - Verbonden partijen	- Grondexploitatie en risico's grondontwikkeling. - Sociaal Domein - BUIG	- Algemene uitkering
	SIGNIFICANT		- Leerlingenvervoer	-
	KLEIN ≤ € 50.000	- Renteontwikkeling	- Juridische claims & aansprakelijkheid	
		KLEIN	REËEL	GROOT
		KANS		

- = risico in begroting afgedekt door specifieke financiële buffers
- = risico gedekt binnen weerstandsvermogen

2.4.1 Specifiek afgedekte risico's

In de onderstaande tabel worden de met financiële buffers afgedekte risico's vermeld (de rode risico's uit de risicokaart). Hiervan wordt weergegeven hoe ze zijn afgedekt en wat de omvang van de buffer is.

Afgedekt in financiële buffer Bedragen * € 1.000	Hoe	Omvang buffer <i>per 31-12-2018</i>
Bouwgrondexploitatie en risico's grondontwikkeling	Risico reserve en voorziening	3.256
BUIG-middelen	Risico reserve	2.594
Risico's Sociaal Domein	Risico reserve	5.021
Algemene uitkering	Structurele stelpost	173

2.4.2 Af te dekken risico's in het weerstandsvermogen

In de onderstaande tabel worden de risico's vermeld die financieel opgevangen dienen te worden in de weerstandscapaciteit (de gele en groene risico's uit de risicokaart). Hiervan wordt het financiële risico weergegeven (kans maal effect) en of het ontstane financieel effect eenmalig of structureel van aard is.

Afgedekt in weerstandsvermogen Bedragen * € 1.000	Kans x Effect	
Rente ontwikkeling	5	structureel
Juridische risico's	23	eenmalig
Verbonden partijen	85	eenmalig
Leerlingenvervoer	15	structureel
Borg- en garantstelling	550	eenmalig
Totaal	678	

2.4.3 Vervallen risico's in het weerstandsvermogen

De in de vorige begroting weergegeven risico's voor planschadeclaims is voor 2018 komen te vervallen vanwege de verwachting dat lopende claims verhaald kunnen worden op ontwikkelaars en er voor 2018 geen ontwikkelingen zijn die tot een claim kunnen leiden. Het deel van de juridische risico's waarbij de kans en het effect hoog worden ingeschat zijn conform het beleid afgedekt in specifiek daarvoor gevormde financiële voorzieningen. Het risico op de algemene uitkering is met ingang van de begroting 2018 afgedekt in een specifiek daarvoor gevormde structurele stelpost.

2.5 Conclusie weerstandsvermogen

De gekwantificeerde risico's afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit laat het volgende beeld zien:

Weerstandsvermogen	Bedragen * € 1.000	2018
Weerstandscapaciteit		2.155
Risico's		678
Weerstandsvermogen		1.477

Gerekend in ratio's wordt de weerstandscapaciteit ultimo 2018 als volgt weergegeven:

- Algemene reserve in relatie tot de risico's: 2,9
- Weerstandscapaciteit in relatie tot risico's: 3,2

De stand van de algemene reserve (na inzet van het surplus) bedraagt € 2 miljoen. Dit ligt op de vereiste minimale omvang van € 2 miljoen (nota reserves en voorzieningen). De ratio weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's (3,2) is uitstekend. Hierbij wordt aangesloten bij de gangbare kwalificering van het weerstandsvermogen: een ratio boven de 1 is voldoende, tussen de 1,4 en 2 is ruim voldoende en boven de 2 uitstekend.

2.6 Kengetallen

Met ingang van deze begroting is de gemeente verplicht conform het BBV een vijftal kengetallen op te nemen. Deze geven een inzicht in de financiële positie van de gemeente. In de onderstaande tabel worden deze kengetallen weergegeven.

Kengetal	Verslag 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
1a. Netto schuldquote	-1,5%	6,8%	4,8%	5,3%	4,3%	0,8%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-6,2%	2,1%	0%	0,5%	- 0,5%	- 3,9%
2. Solvabiliteitsratio	70%	63%	64%	65%	67%	71%
3. Grondexploitatie	-1,7%	0,2%	- 1,8%	- 1,8%	- 1,8%	- 1,8%
4. Structurele exploitatieruimte	2,2%	0,2%	1,8%	1,8%	1,0%	0,7%
5. Belastingcapaciteit	95%	92%	86%	95%	97%	99%

2.6.1 Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Omdat er bij de door de gemeente verstrekte leningen onzekerheid kan bestaan over of ze allemaal worden terugbetaald wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden.

Duiding

In de afgelopen jaren zijn de totale schulden van de gemeente gedaald (van € 20 mln. in 2011 naar € 11,9 mln. in 2016) en de financiële bezittingen (in de vorm van uitgegeven lang- en kortlopende leningen, liquide middelen en overlopende activa) van de gemeente zijn in die periode toegenomen.

Dit heeft er eind 2016 toe geleid dat de financiële bezittingen van de gemeente groter zijn dan de totale schulden. Dit komt tot uitdrukking in het percentage van -1,5% bij de jaarrekening 2016. Op begrotingsbasis loopt het financieringstekort in de komende jaren terug. Hierdoor loopt ook de netto schuld quotes op begrotingsbasis verder terug.

2.6.2 Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de ratio wordt verstaan het eigen vermogen (algemene en bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat) als percentage van het balanstotaal.

Duiding

Het solvabiliteitspercentage van de gemeente is de afgelopen jaren gestegen en kwam in de jaarrekening 2016 uit op 70%. Door het op begrotingsbasis afnemen van de vaste schulden (zie ook netto schuldquote) en door het oplopen van het eigen vermogen in de geprognostiseerde balans als gevolg van de ontwikkelingen in de reserve precariobelasting en kapitaalasten wordt het balanstotaal verhoogd. Hierdoor loopt de solvabiliteit op begrotingsbasis de komende jaren op van 63% in de begroting 2017 tot 71% in de begroting 2021.

2.6.3 Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. De boekwaarde van de gronden is van belang omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Voor de risico's in de grondexploitatie heeft de gemeente op haar balans een risicoreserve gevormd. De accountant beoordeelt ieder jaar in de controle de waardering van de gronden op de balans en de hoogte van de gevormde reserve.

2.6.4 Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

Duiding

De structurele lasten zijn vanaf 2018 lager dan de structurele baten per programma ook als daar de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves bij worden opgeteld. In combinatie met het meerjarig perspectief houdt dat in dat de gemeente een structureel sluitende exploitatie heeft.

2.6.5 Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Duiding

De ontwikkeling van dit kengetal laat zien dat de woonlasten in de gemeente onder het landelijk gemiddelde liggen. Voor 2018 worden de woonlasten verlaagd (€ 50 per huishouden).